

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

11 februarie st. v.

23 februarie st. n.

Ese in fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principala 375 a.

Nr. 6.

ANUL XXVI.

1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl. ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Sonet.

Ori câte stele ard in înălțime,
Ori câte unde aruncă 'n față-i marea :
Cu-a lor lumină și cu schinteierea
! Ce-or fi 'nsemnând, ce vor — nu știe nime.

Deci cum voești, tu poți urmă cărarea ;
Fii bun și mare, ori pătât de crime :
Acelaș praf, aceeaș adâncime !
Èr moștenirea ta și a tot : Uitarea !

Par că me vèd murind : in umbra porții
Așteptă cei ce vor să me îngrope,
Aud cântări și vèd lumini de torții.

O umbră dulce, vino mai aprôpe —
Să simt plutind deasupra-mi geniul morții
Cu aripi negre, umede pleôpe !

M. Eminescu.

Sóre cu plóie.

— Novelă. —

Marta eră bună și deșteptă, și tinerul Iuliu Cornean, locoteninte la linie, o iubiă cu tot sufletul, o iubiă mai mult decât șciea el ên-suși.

Avea ea toți nurii unei feciôre, tot farmecul unei frumuseți femeieșci, — dar avea un farmec sufletesc, ce deoblegă și cuceriă.

Ochi frumoși, față albă, zîmbet dulce — se schimbă ; — tóia flórea-i trecătoare . . . dar frumuseța sufletului e vecinic tineră.

Și ea prin frumuseța sufletului cuceriă.

Părinții ei trăiau dintr'o pensiune bine meritată, între împregiurări modeste, dar indestulți și cinștiți de toți.

Nu aveau casă strălucită, dar vèdută și cercetată. Nu duceau traiu cu spese, dar locul lor ei îl umpleau și-l țineau cu demnitate. Nu făceau paradă cu toiu, dar tot omul de bine eră afabil primit in casa lor, imbrătoșat cu căldură sinceră, și cu ospitalitate adevèrat patriarchală.

Bêtrânii aveau mulți ômeni buni, mulți prieteni devotați, èr Marta avea mulți adoratori.

Ea nu eră una dintre copilele acele tinere și burdalice, cari după tot fluturul alérgă, și eră la o vèrstă, unde amorul mai greu prinde rădăcină, unde focul e mai lin, dar mar statornic.

Mult timp s'a intors valul in giurul ei, și inima ei a ramas neatinsă.

Dară nu e câmp fără de flori.

Locotenintele eră tiner, vesel și frumos. Maniere fine, gesturi elegante, vorbă dulce — îl făceau plăcut. — Și dragostea e ca iedera, se alipeșce de cei mai aprôpe.

Din vorbe măgulitóre, din priviri dulci — s'a stêrnit amorul — cu incetul, pe ngobservate, — dar progresând pe tot minutul.

Amorul sémênă cu somnul. Te fură, pe furiș, pe neobservate, — și te afli dus.

Și când te duce, nu 'ntrebi unde merge. — Te afli bine in brațele lui. — Că te știe legănă, a te desmerdă și a te amăgi.

Bine au nimerit ômenii cei vechi, că i-au făcut loc între ðei !

Așă s'a aflat și Marta. Dusă pe valul cel de spume, și legănată pe brațul cel dulce al amorului.

Părinții nu o-au oprit, nu i-au făcut nici impuțări, nici combinații . . . dar când se legănă mai bine, când eră visul mai dulce, intr'una din ðile o chemă bêtrânul la sine, și punându-i mâna pe frunte, o adia cu blândețe, ca și când i-ar pune mirul martirului pe frunte, — apoi începù :

— Draga tatei ! Lumea se 'ntôrce in giurul nostru, noi nu putem remănê neactivi. Tótă ðiua trece o ði, și omul are meniri frumoșe in lumea asta. Veði tu, dragă, tóte in natură silesc cătră destinul lor. Paserea-și cântă cântecul. flórea infloreșce — apoi iau calea spre menirea ce li-a pus Dðeu . . .

Marta, care nu mai auðise cuvinte atât de serjóse din gura bêtrânului ei părinte — se 'ndoioșă ; și prinse a roși. Dar bêtrânul continuă :

— Tinerêta — draga tatei, își are fluturii sei ; noi alergăm după ei, ne jucăm și ne petrecem cu ei . . . dar fluturii sbóre, căci ei-s sburători. Tinerêta-și are visurile sale ; ne visăm că percurgem vèsduhurile, străbatem cerul, vedem florile raiului, prindem ângerii in brațe . . . dar visul trece, ângerii sbor, și noi remănem pe pământ.

— Tată, dragă, — voi să-l intrerumpă Marta ; dar bêtrânul nu-i lăsă timp.

— Așteptă, draga tatei. Implinesc o datoriă părintescă. — Dar voi fi scurt. — Uită visul tinereții, lasă fluturii să sbóre ; și pornim pe calea vieții reale. — Maiorul Cetan ți-a cerut mâna, și eu vreu să te dau.

Pe fruntea Martei se scurgeau sudorile — picuri de rouă pe frunțe de flori, — și ochii i se umplură de lacrimi.

Bêtrânul observă indoișoarea ei, dar continuă :

— Nu-ți laud pe maiorul, — ni-e prieten bun, îl cunoșci bine. Dar e bărbat cu caracter și inzeștrat

cu frumoase virtuți militare. — Tu cunoști sörtea öfici-erilor. Ei impenă öile cu flori, vöpsesc vieța cu fluturi — dar nu pot sä fericescä o femeie. Cetan — öm mai de vörstă, și la un grad cinstit — prin sir-guința, chivernisirea, și rangul lui, e in stare a duce la altar pe alésa lui, și a o ferici.

Marta își ștergea lacrämile, cu capul plecat. Bëtränul se apropiä de ea, i inchinä capul pe umërul lui, cu o mänä o ținea la pept, cu cealaltä o nete-öiä pe frunte.

— Nu me suprind lacrämile tale, nici me supërä. Lasä sä curgä câteva lacrämi, cä și fluturii copiläriei își au tributul lor. Dar apoi te trezeșce, draga tatii, priveșce lumea prin cristalul cel adevërat al vieții reale, fii destëptä și cu mințe.

Cu acestea cuvinte, bëtränul särutä fruntea co-pilei, și eși din odaie.

Nu o-a intrebät, nu o-a ispitit, nu i-a cerut tai-nele, nu i-a ofensat durerea și lacrämile, nu i-a ce-rut respuns, — șciea el cä sufletul cere timp, pentru de a se liniști, inima de a se vindecä. — Când flu-turul sbörä din flöre, flörea äncä se légänä un timp. O cördä pe arfä cât timp mai tremurä dupä ce și-a sfërșit acordul!

Marta a remas singurä, — cu grigea și cu durerea.

Pänä a stat in fața bëtränului, nici n'a șciut ce taruri-s acele; numai dupä ce s'a aflat singurä, le-a vëöut cätu-s de mari.

A stat mult timp, ca ințepenitä, in locul acela; pänä mai pe urmä i se pärü cä se 'ntörce lumea cu ea, — apoi s'a pus pe un divan.

Cele doue taruri creșceau cät niște munți, și o apësau. Grigia i främëntä mințe, și durerea o apësä pe inimä.

Și erä slabä a le invinge, cä nu erä dedatä. Grigi nu mai avuse, și amorului i cunoșcea numai flörea, dar nu și spini.

I se pärea cä vede pe tinerul locoteninte, ständ naintea ei cu ochii plänși; și ea, ea cu capul plecat, färä cuvinte, färä mângäiere, ca un öm nedrept.

Și cum meditä, și cum visä, äșä singurä — se pärea cä vede amorul sburänd, ca un copil zëlüd și nebnunat, și riöënd violenșce.

Maiorul Cetan erä un bärbat cum se cade. Avea reputäție bunä, și erä stimat de toți. — Prospectele nu erau posomorite, ba erä ceva in maiorul, un far-mec al bärbaților: ceva serios dar bärbätesc, ceva impunëtor, ce cucereșce, și-i face trecere intre dame; — dar starea ast nouä pentru Marta erä ceva, la ce nu s'a cugetat, o combinație nouä. — Apoi inima, ce iubeșce odatä, nu pöte sä uite dintr'una.

Și cum vedea pe tinerul amarez, ständ palid naintea ei, se pärea cä vede lumea intunecändu-se, și cädënd pe ea tötä. Nu de durerea ei, ci de dure-rea lui; nu cä perde ce a iubit, ci cä ea-l respinge, nedreptä și necredinciosä.

De altä parte — cuvintele bëtränului se pärea cä le tot mai aude — cuvinte bune, cuvinte blände, și drepte. Ömul are meniri frumoșe in lumea asta, tötä öiua trece o öi, și noi trebuie sä pornim a ne implini chemarea. — Tinerul locoteninte nu pöte, el n'are pozițiunea a ferici o femeie... și a träi färä scop, nu e demn de öm. — Ah la asta ea nu cuge-tase in veci!

A trecut o öi, au trecut doue, cugetänd și re-cugetänd, și 'n urmä — s'a rezolvat.

A treia öi a sosit öiua cea grea, o öi, ca o öi de judecatä.

Marta stätea fațä 'n fațä cu tinerul locoteninte.

Marta ședea pe divan, cu mänila pe brațe, tinerul ședea pe un scaun de-a stänga.

Märturisirea se făcuse, și noi îi afläm sub im-presiunea celei mai grele dureri.

Tinerul erä palid ca cëra, Marta erä rumenä, și pe frunte i se vedeau picuri mërüpți de sudori.

Tinerul prinse mäna ei, și voi sä o ducä la gurä. Marta își trase mäna cu bländëțä, și privi in ochii lui, cu compätimire.

N'a öis nimicä, — nici ea, nici el. Dar semnele vorbiau clar.

Tinerul se sculä, și stätü naintea ei. Ea-i intinse mäna :

— Tului — öise, privind cu bunëțä in ochii lui. Vieța asta e un vis lung. Ne trezim, și perdem visul, — dar vine altul, pöte mai dulce ca cel de ieri. — Odatä ne fericesce visul cel dintëiu, de altä datä visul al doile, — nu mai șcim care vis ne aduce fericirea. — Uitä visul cel dintëiu, și visözä altul. Inima nösträ e plinä de iubire, și lumea e plinä de plăceri. Uitä-te in giurul nostru — Dömnë, cätä frumusețe, cätä plăcere a făcut Döeu pentru noi, — și töte äștëptä numai inimä iubitöre, ca sä ne fericescä. Un öm e numai unul, ochiul e de vinä cä nu vede mai mulți... deschide-ți ochii și veöi, inima și iubești... Cugetä cä ai visat, — visul sbörä; dar fericirea e aici in lume, și te äștëptä. Cautä-o, și uitä ce ai visat.

Din ochii tinerului se scurse doue lacrämi, nu putea öice nimicä. Èr ei îi imprumutase Döeu cu-vinte, ca și când i le-ar fi datä aieve a mângäitä — și continuä :

— Ințeleg durerea ta; dar uitä, uitä pentru mine. — Te-am iubit Tului, doresc, cä precum te-am iubit, äșä sä te pot stimä pänä-oi träi!

Vorbele din urmä le öise rar, și ponderos, le öise cu o témä sântä, — și stätü!

Tinerul i särutä mäna, apoi i-o mai särutä odatä și eși.

Marta stätü pänä ce-i mai auöi pașii, apoi se 'ntörse, se puse la ferësträ, și privi in lume, lung și larg.

Fost-a combinație din partea bëtränului, séu fost-a intëmplare... bëtränul inträ in odaie.

Ea privi indërët.

Bëtränul se apropiä, cu fațä bunä și zimbitorë.

— Martä dragä — incepü el; dar ea-l intre-rupte :

— M'am rezolvat, tatä dragä. Primesc mäna maiorului. Și ceränd binecuvëntarea pärintëscä, rog pe Döeu sä fie intr'un cias bun.

Bëtränul o strinse cätträ pept, și-i särutä fruntea.

(Va urmä.)

V. R. Buticescu.

Ia desfä-te fir de teiu!

 Brundä verde de costreiu,
Ia desfä-te fir de teiu,
Cä mi-am prins norocu 'n drum
Și nici voi sä-l las d'acum!

Ia desfä-te fir de teiu,
Cä frați buni sünțem v'o trei:
Unu-i mare, altu-i mic,
Amëndoi cu gräe 'n spic;

Unu-i slab, altu-i vërtos,
Amëndoi cu an mänos;

Unu-i bun, altu-i hain,
Amândoi cu puici la sîn ...

Ia desfă-te fir de teiu,
Că-mi luară in ani grei
Și norocu meu cu ei:
Să nu fim la fel tustrei!

Ia desfă-te fir de teiu,
Mi te impletește 'n trei
Și norocu-mi legă strins,
Légă-l bine că l'am prins!

Ai pornit pustiu noroc,
Nu-mi lăsași nimic in loc;
Te-ai intors, mi-ai dăruit
Puiculiță de iubit!

Radulescu-Niger.

Cultura, cărțile: „Corvina“.

— Tractat istoric-literar. —

VI.

Domnii maghiari, cei de ce mii deasupra, de când s'au instalat ei, prin virtutea forței fizice și viclenia spiritului primitiv al lor — in fruntea mulțimei conduse de ei și apoi a celei străine subjugate de ei, și — ca să șicem așa, decând cu pornirea lor spre cultură prin primirea creștinătății, prin chemarea de învățați din străinătate, prin reformăriune, și mai respicat in fine prin reacțiunea lor in contra marelui spirit al lui Iosif al II-lea și a marilor principie ale revoluțiunei franceze, purrea astfel au cuprins-o și executat-o această pornire, că și-au calificat prin carte dintru inceput puține, forte puține capete, apoi cu timpul, silindu-i necesitatea și-au calificat mai multe și tot mai multe, in fine ajungând să califice pe toate ale rasei lor și ale acelora ce de voiă de nevoiă să amalgameză cu această rasă in limbă, și se identifică cu ei in scopuri, in politica d'a cuceri, d'a domni și exploată mulțimea, purrea numai și numai pentru acest scop.

Este morala și politica secolilor intunerecului, de care morala și politică stăpânirile, țerile și poporele adevărat culte, in urma marilor spirite, principii și cuceri ale secolului trecut, — au abdis, ér domnii maghiari se țin cu mâni cu picior, făcând din ele o nouă edițiune, prelucrată și augmentată — ad usum special al lor, spre amăgirea lumii, amăgindu-se in se ei ênșiși pe sine.

O cultură in scopul d'a califica o minoritate ambițioasă, lacomă, indresnéță, a o califica de uneltă, spre impedecarea desvoltării naturale a majorității, nu este cultură, ci atentat in contra ordinei in natură și demnității in omenime. Natura — este indelung răbdătoare, dar la urmă se resbună infrișoșat!

După mine, ori cât ne dore, domnii noștri maghiari, tocmai căci ne dore, pot fi acusați, nu in se comdamnați pentru această rățacire, acest fatal peat al firei lor. Ei și cu intreg poporul lor, sânt victima orbei lor patime d'a domni peste alții, și — prin succesele de până acuma, prin favorurile sortii, au ajuns a se crede de sorte destinați, d'a domni tot asemenea pentru vecie! Astfel credeau și Romanii odiniōră, cari erau mult mai puternici și mai rafinați și totuș au perit prin escesele lor și abuserile de putere. Dar erau și domniau ei pe un timp, inainte cu doue mii de ani, când șciința naturei, legile etice și

dinamice ale naturei — prin observațiuni, scrutări și esperimentări — mult mai puțin cunoscute erau lumii studiōse. Ei bine, domnii noștri maghiari, de și după inchipuirea lor, d'o mie de ani își fac cultura europenă și influințeză desvoltarea și formarea istorică a Europei, tot nu au ajuns la pricepera și recunōscerea, că omenimea nu se pōte desvoltă și perfecționă, nici pōte să găsescă vr'o fericire adevărată in esistența sa, p'acest glob, decât numai in simțul seu de moralitate și in conșciința sa de demnitate omenescă superiōră animalismului brut. Ambele in se, adevă moralitatea și demnitatea se esprimă prin umanitate, care va să șică: prin reciprocă iubire și dreptate in tre fiii mai vertos ai aceleiași familii și societăți, ce o numim patriă, și avem s'o intărim, apērăm și conservăm — in tru al tuturor interes, pentru vecie; ei încă n'au ajuns a pricepe, că — iubirea și alipirea nu merge la poruncă, că — ceea ce se face din silă, nu se face din inimă, și că ceea ce pentru noi după legile naturei nōstre simțim și considerăm de nedreptate, de rușine și ocară din partea altora, tot asemenea alții trebuie să simțescă și considere de nedreptate, rușine și ocară pentru sine, din a nōstră parte; că prin urmare, drēptatea și umanitatea sânt postulate absolute ale ordinei in natura vieții sociale, și așa și in stat, care și el in lumea cultă, fără dreptate și umanitate — n'are basă etică și rațiune d'a fi stabil și durabil; ei încă n'au ajuns a pricepe, ce propriaminte este patriă și comun in patriă, după conceptul culturei și umanității, pentru toți fiii sei! Acēsta nefericită orbie, causată prin patima de domniă și grandomaniă, atât de afund a pētruns in imele și a ocupat spiritele, încât abiă mai găsesci ici-cole printre ei câte un om cu mintea neturburată, ca să recunōscă reul; dar câți recunosc, mai vertos când pe orisonul politic se ridică nucri negri și amenințatori, cu durere trebuie să mărturisescă, că abaterea dela dreptate și umanitate atât este de mare deja, încât returnarea abiă mai este cugetabilă! Deci merg cu toții oblu inainte — strigând din gura mare cu archișovinistul lor Rákossy Jenő: „Statul e stat și maghiar. Astfel trăesc in tre celelalte state, și — séu sporeșce in contul altora, séu va cadé pentru ridicarea altora!“ (Veđi Bpesti H. nr. 42 a. c.: „Az állam és magyar! — — A szerint él vagy enyészik más államok között; gyarapszik mások rovására, vagy bukik mások gyarapodására.“ Nefericită alternativă, bună numai d'a dovedi acea pasionată orbă și d'a profană sacrul nume de patriă-mamă și d'a instrăina pe cei mai buni fii ai ei dela peptul ei!

Da, și-au creiat domnii maghiari prin virtutea lor stat maghiar și numai maghiar, al-lor și numai al lor, și au introdus prin forța legilor lor creiate „de nobis sine nobis“, limba lor și spiritul lor in intrégă vieța publică, și pentru susținerea acestui stat, cu acēsta eschisivitate, au creiat instituțiuni și au introdus școle mari și mici — mii și mii, cu spesele comune ale popōrelor, numai și numai pentru cultura maghiară: dar acēsta cultură — tocmai pentru că astfel este, n'are basă morală, n'are binecuvēntarea Dđeului umanității și dreptății. Spiritul ce face deci, nu este iubirea, apropiarea și inchegarea in tre domni și popōră, ci tocmai contrariul, ér rezultatul general — nemulțămirea și instrăinarea tot mai mare.

După stiscă, numărul școlēlor rurale maghiare — s'a duplicat sub era nouă, este aprōpe de de ce mii, parte mare in ființate cu spesele statului, din crunta sudōre a popōrelor nemaghiare; pe lângă acēsta — sute de școle urbane, civile, normale, comerciale, industriale, reale, gimnasiale, apoi acadēmii, universități, conservatorie, teatre, seminare etc. etc. pentru cultura maghiară și numai maghiară, și — mai

tôte cu speșele tuturor popórelor, stórse dela acestea cu nemilă, fără ca pentru a lor cultură națională să se dee un ban ruginit! Și pentru acésta mulțime de școle și institute — domnii dela putere au ridicat mulțime de edificii și de palate splendide, și a făcut lefe și dotațiuni bune personalului didactic: dar binecuvântarea moralei și a dreptății lipșește și spor dulce — nu se vede! »Unser öffentliches Unterrichts-wesen gleicht einer buntscheckig angestrichenen Todtentruhe. Von aussen glänzend; in Innern aber war die Fäulniss eingenistet.« — ȕice »Bpester Tagblatt«, organul contelui Aponyi, in nrul 4 de est timp, și premise, că școlul n'a fost ridicarea culturai, ci mai mult parada, pentru d'a aruncă nășip in ochii marelui public.« Intr'adevăr așa și este. Dinafară școlă culturai maghiare și am puté adauge — cultura, la domnii maghiari, se presintă splendidă, asemenea unui coșciug inpestrițat, ér in intru s'a incuibat putrejuena!

Nu-i de mirat deci, că acésta estinsă și splendidă școlă și cultură, forțată cu puterea politică și cu banii țerii, se uită cu ochi jaluși la a noastră, intemeiată pe moralitatea, inima și — săracă punga noastră, și acuși-acuși i pune câte un par in spițe, ca să ni-o imburde și impedece!

Și acum să mai deschidem o pagină a statisticei, ca să mai vedem o mărturie eclatantă, despre spiritul și caracterul cultural al domnilor noștri in presinte. Écă ce gășim: statele cele culte din apus, cu cari statul maghiar tot mereu se pune alătura și rivaliséză, acelea dau din bugetele lor anuali 4 procente minimum, dar și 10 și 15 și pân la 18 — pentru școlul instrucțiunei publice și resp. a culturai generale; dnii noștri maghiari omnipotenți, cari in 22 de ani au urcat bugetul venitelor dela 140 milioane, cum eră sub absolutism, la 350 milioane, nu votéză pentru promovarea invățământului și culturai — nici măcar doue procente intregi!

Lucrul e de necrețut pentru un stat cultural de 16 milioane suflete, cu fôrte puțină carte, dar — cu misiune culturală in întreg Oriental. E de necrețut, inse se esplică fôrte ușor. Suma de 5—6 milioane florini este d'ocamdată suficientă pentru cele 5—6 milioane de maghiari, pentru cari mai dau și comunele și bisericile și mai alte resurse cam încă p'atata; corpul cel mic național d'ocamdată mai mult n'ar puté să consume; ér celoralalte popóre ale patriei, fără patrie, totuș flămânde și setóse de cultură, lor din a lor, după mintea, inima și omenia culturală a domnilor — nimic nu se cuvine!

Dar au domnii maghiari o literatură, cărți, gazete, încât in proporțiunea numerului lor se pot măsură cu ori care alt popor din Europa.

Acésta nu se pôte negă. Este un adevăr matematic. Aaug inse și aci, ca și la școle, întrebările: Prin cine, in ce scop, și cu ce folos se scriu ele? Prin ce mijlóce se propagă și până unde ajunge efectul lor? La aceste întrebări ating numai pe scurt, că — scriitorii se iau de unde se gășesc — pe bani și alte favoruri de sus; că morala ce se depune in ele și cultura ce se propagă prin ele, nici nu este, nici nu pôte fi alta, decât a statului maghiar, care am caracterisat-o deja; că — propagarea lor chiar printre elementul maghiar merge fôrte cu anevoiă, ér printre poporațiunile nenavaghiare numai prin forță oficială. Peste marginile țerii de loc nu se estinde, că nime nu le pricepe. Prin urmare folosul spirițial este fôrte problematic, cel moral-cultural absolut nul, cel material — de tot neinsemnat, precum arată acésta neîncetatele vaierări ale patrioților dela condeiu, că produsele lor nu au trecut, nu li se remunera.

Acésta este »basa etică« a domniei maghiare

moderne, basa etică, cu atâta mândrie provocată, intonată și glorificată de domnii maghiari și erolții șovinismului lor, pe care basă pretind a influință, cultivă și civilisă popórele Orientului!

In momentul când scriu acestea, ca print'un farmec mi se pune inaintea ochilor o declarațiune ocașională de tot caracteristică a marelui ministru-președinte Tisza in ședința de ieri a Camerei deputațiilor, prin care declarațiune in mod elasic-autentic confirmă sentința mea despre lipsa de moralitate in școlă și cultura statului maghiar. Fiind vorba de deșele sinucideri, special printre ómenii tineri din clasa așa ȕisă cultă, Escelența sa emite d'oparte opiniunea, că »dóră prin o creșcere morală s'ar puté impedece multe sinucideri«, ér d'altă parte — că — »sinuciderile se sporesc și prin publicarea lor in gazete«; din care causă ar dori, ca ele să nu fie publicate, ci rețacute.

Va să ȕică, școlă, instrucțiunea, cultura, lipsite sânt de morală și ar fi a se moralisă. Fôrte drept; acésta cerem și noi și cerem cu tóte popórele, cu tótă lumea ce geme sub greutatea nemoralei politice in statul maghiar; întreb inse: cum? prin cine? De unde in acest stat, părinții maghiari, profesorii și instructorii să ia morala, când ei nici in școlă, nici in societate, nici in faptele legislațiunei și administrațiunei statului n'o gășesc? Cum școlă și viața publică in stat pôte să aibă altă morală, decât a statului maghiar?!

Érá încât pentru apostrofarea gazetelor, acésta mai vêrtos caracteriséză geniul cel sublim ce de 15 ani planéză in fruntea statului maghiar și a umplut cerul și pământul de mărirea sa! El — abiă a roștit cuvântul de morală și educațiune, când a și simțit, că — a ȕis séu o imposibilitate, séu o absurditate, și așa inte a adaus. că gazetele să nu iee notiță de reul, de care pătimește națiunea domnitóre, că atunci reul incétă, și — de n'ar incetă in faptă, va incetă a ne blamá cultura, capacitatea culturală a statului maghiar, și — acesta este lucrul principal.

După tóte acestea așa cred, că pot să-mi fac conclusionile și cred că, domnii maghiari — decă dóră și nu pe față, dar in inima lor mi le vor recunóșce de drepte și corecte.

Propriamente sânt numai doue, inse fiecare in doue ființe, cu avers și cu revers.

Tóte câte am citat și argumentat — din trecut și din presinte, invederéză eclatant, adevêrul că — domnii noștri dela putere, adecă cele ȕece mii deasupra, identice cu statul nostru, cum el a fost mai nainte, și cum el transformat este dela 1848 resp. 1867 încóci, nici n'au fost, nici nu pôte să fie element cultural, adecă calificat d'a pricepe și voi și inaintă cultura și civilisațiunea generală-modernă; din contră, firea și scopurile lor pururea incompatibile au fost și au remas cu cultura generală, ca cu un pericol de mórte pentru esistența lor dominante și — numai dominante. De unde deci mai mult ca impedeători resp. falsificători ai culturai și civilisațiunei generale i vedem figurând prin trecutul și in presinte. Dar tot asemenea de eclatant reésză din tóte câte am citat și argumentat alt adevăr, acela adecă, că domnii maghiari au fost pururea și au remas până astăzi aprig și pasionat element cuceritor și stăpânitor de țeri și popóre. Ca atare, dotat dela natură cu talente străordinari, fără considerațiuni și scrupuli intru alegerea căilor și mijlócelor, țin la devisa: »flectere si neques superos, acheronta movebo«; = unde a invinge și domni nu merge cu ajutorul lui Dșeu și a dreptății, luând refugiul la diavolul și infernalele sale machinațiuni! Astfel prin tótă istoria i vedem tractând, paclând, complotând cu Bizanțul și cu

JERTFA.

Roma, cu Turcul și cu Némțul, cu Paskevits și cu Garibaldi și cu Bismark, cu toți și cu toate, tot numai ca să ajungă séu să se susțină la putere, la domnie. Și au în această artă un talent și o virtuositățe și un noroc, ca foarte puțin alți muritori de asemenea natură. Și aci le zace valórea culturală!..

Acésta trebuie să le recunóscă lumea, și ei trebuie că au conștiință d'acésta, și că pe acésta conștiință își baséză speranțele în viitor, cutesanța față cu ideile de drept și dreptate, vabancul ce jócă față cu cultura și umanitatea și moralitatea secolului.

Lumea cultă și scrupulósă așa ține, că — decă secolul al XVIII-lea, cu mulțimea de învățați și cugetători, după un Iosif al II-lea și un Friederich al II-lea, și revoluțiunea francesă, s'a încheiat cu devisa: »Adevăr și umanitate«, secolul al XIX-lea, secolul cel mai bogat în studiul naturii, ar fi o blasfemiă și degradare a némului omenesc, decă nu s'ar încheia cu devisa: »adevăr, umanitate și dreptate«; — inse domnilor maghiari ce le pasă?! Ei cu »Corvina«, au cărți și cultură, au amici pe Kesarii din tripla alianță; sânt și remân stăpânii situațiunii în vecii vecilor — și fără basă etică și morală genuină.

Er eu incheind dic: Români din patru unghiuri, vi-am descris pe domni maghiari din punctul de vedere al culturii și moralei; pentru ca să-i cunósceti și — să nu le urmați — în acest punct esemplul — în vecii vecilor, ci să ve continuați, cum pré frumos ați început — cartea și cultura, pe basa adevărului și a dreptății și a temerei de Dđeu! Am đis.

V. Babeș.

Căluceniul séu Căluceriul.

— Credințe și datini. —

Unul din jocurile cele mai vechi cunoscute și usitate la poporul nostru, se crede a fi »jocul sfințelor« séu cum îl mai numesc »jocul miluitelor.«

Miluitele séu sfințele, după credința poporului, sânt niște đine care umblând prin vėzduh »prin slave« sânt nevedute de ómeni. Sânt 9 fete mari, frumoșe »cum nu este pe pământ.« Numele lor este: Sândiana, Cosândiana, Ogrisćena, Leoștėna, Budiana, Roșia, Todosia, Roxanda și Firanda, avėnd cu ele un cārăbaș și un stegăraș.

Stegărașul séu stegarul merge înaintea lor cu stėgul, er în urmă-le urmėză cārăbașul carele este orb de un ochiu și pe carele dēnsele din adins l'au orbit ca să nu se póťa înamóră de el, nefiindu-le permis a iubi un om netot.

Voind ele să jócă, se cobor din slave jos pe pământ și locurile unde au jucat se dic »locurile unde jócă miluitele.« Pentru aceea esistă în popor o mulțime de povești unde se afirmă că sânt ómeni, cari de foarte multe ori le aud đicėnd în cārăbi, că le-au auzit chiuiturile nu departe de ei, dar de vėđut nu au vėđut nimic. Ele jócă điuă și nóptea.

Decă se întēplă de vre un om cu »norocul stins butureșce« peste ele, adecă dă peste ele când jócă imitāndu-le jocul, acela îndatā »se pócēșce, se bitejeșce« (bolnăveșce), că ele i iau o mână séu un picior ori altcum îl chilăvesc (ciuntesc), ne mai aflānd lēc de vindecare la nici o vrăjitóre. De aceea multe vrăjitori se tem să descānte la cei pociți de sfințe.

Dar inse ca totuș aceia să nu remāe nevindecați, cāluceni șciind júcă jocul lor, îi pot vindecā în cele 11 đile începėnd dela Rosale (Pog. duh. sf.)

până la Todorese (séu Todorosalii și Trondorosalii) (marția a 2-a sēptēmanā după Rusale.) Pentru aceea li se acatā fiecāruiā din cāluceni în vis spuindu-le, că precum le păzesc ei pe ele, așa-i vor păzi și ele pe ei. Așā darā ei cred, că le aud mai bine jucānd și đicėnd în cārăbi.

Vrăjitórele inse care, dorind a descāntā ómenilor pociți de miluite, trebuie să șcie descāntecele sfințelor, le fac un dar óre-care. Le fac cinstele.

La jucarea cāluceniilor se recer 11 ēnși, după numărul đilelor în care au de a jucā, dintre cari 2 sânt cārăbași, unul este voevod, unul Ceiuș și unul bloj. Toți adunādu-se la un loc, depun un jurāmēnt, că vor păzi legea sfințelor care constā: de a se reținé dela cele lumești, nu se vor uilā în față la femei, vor jucā fără obosélā, în continuu, când se va cere să jócă peste vreu un bolnav, se vor rugā la sfințe, nu vor ascunde nimic unul de altul, nu se vor despărți unul de altul. Iși aleg apoi un vātav (decomun acela carele șcie mai bine datinile și jócă), un Ceiuș și un Bloj.

Vātavul este comandantul, el pórtā sabie și pistóle la brāu și ce comandēzā dēnsul, aceea trebuie să facā ceialalți cāluceni.

După depunerea jurāmēntului — care se face înainte de rēsăritul sórelui în điuă de Rusale — rēsăřind sórele încep a jucā »jocul sórelui la rēsăřit.« Vātavul scóte sabia și o ține pieđiș în sus, er Ceiușul redicā asemenea un baț în al cărui cap este ciocan (negiac) îl impreună cu sabia vātavului. Cei doi cārăbași stānd unul de o parte, er altul de alta, dic »jocul sórelui.« Blojul inse avėnd un sbici de tei de 2 oche greu și 2 stānjani de lung — făcut și impletit în điuă de Rusale — incungiuřă cāluceni, cari jucānd rótā trec pe sub sabiā și ciocan jurānd de nou: »că de nu vor ținé jurāmēntul să pérā din sabie ori ciocan.« După trecerea cāluceniilor trec și cārăbași și blojul, er vātavul și ceiușul se întorc într'un cālcai în loc, impreunānd de nou sabiā și ciocanul sus pentru trecerea a doua și a 3-a óră pe sub ele.

Cārăbași dic apoi »marșul sfințelor« plecānd vātavul înainte, cāruiā urmānd cei 6 cāluceni, după care apoi Ceiușul și mai pe urmă Blojul.

Ceiușul pórtā la brāu boz, leoștėn și ai (usturoi), cu lécuri și buruene în ale cārór apropiere pe-trec cu drag sfințele și din care rumpėnd frunđe aruncā neintrerupt peste cāluceni.

Blojul nici odatā nu jócă cu cāluceni de-odatā, ci el când cāluceni jócă îi incungiuřă »ii ocoleșce« și observā de jócă bine, apėrāndu-i cu biciul de haluite. Este decomun comic mare, pe lângă aceea neghiob în tóte întreprinderile, purtările, figurile și vorbele lui, de unde s'a format și o đicalā foarte cunoscutā: »Cālucėn dela Maidan, Bloj dela Gădiș« (Agadici) din care deducem cu mare siguritate, că pentru lățirea acesteia în tóte ținuturile bānățene au trebuit un timp îndelungat, de unde éřăș conchidem esistința cāluceniilor în aceste 2 sate din timpurile cele mai vechi.

El pórtā totdeuna cușmā (clăbėt) alb făcut din pele de capră, spre deosebire de ceialalți cari pórtā cușme séu alte albe séu negre (lae), dar din pei de óie.

Toți au pintoni și umblānd séu jucānd bat cālcaele ca să sune pintonii.

Decomun cālétoreșce în acest restimp prin mai multe sate, pentru aceea când ajung la vre o apă curgėtóre, avėnd a trece peste ea, cārăbași dic »intorsul« er cāluceni jucānd trec apa, avėnd fiecare după trecere a se întórcē pe cālcaiul drept.

Prin sat trec jucānd și mergėnd șir unul după altul.

Poporul nutreșce credința, că cāluceni avėnd un lēc deosebit, vindecā pe mulți dintre pociți de

sfinte și poștiți fiind de a jucă peste un asemenea bolnav, proced în următorul mod :

Cel bolnav se pune pe pământ cu fața în jos, la capul lui se pune un șofei (vas) cu apă, aflându-se în el un păhar nou.

Incepând cărăbașii a dice »ciocana«, apoi »zbătuta« și »sărita«, călucenii le jôcă pe fiecare una după alta în giurul bolnavului și fiecare la comandă, având cuțit, fac în aer cruce la cap, la picior și lăturile bolnavului, ér blojul cu biciul îi incungiră și face și el asemenea. Apoi voevoda face în spatele bolnavului cruce cu sabia odată, repetând acesta și cu piciorul cel drept, trece peste el. Asemenea fac și ceialalți căluceni, dar cu deosebirea, că numai cu piciorul și nu și cu cuțitul. Acesta se repetéză de 3 ori. A treia ôră unul din căluceni, având pistol, îl slobode, stând la partea stângă a bolnavului. Dcă pistolul nu se slobode, jocurile se repetéză până atunci, până când pistolul se slobode. La pocnetul pistolului, blojul lovind bolnavul cu biciul, ér ceiușul aruncă șofeiul cu apă, bolnavul se redică și se mișcă din locul unde a zăcut. Asemenea fac și ceialalți căluceni.

»Ciocana« se jôcă de vâtav și căluceni în cerc în giurul bolnavului, bătând din călcâi. (Acesta formă de joc are asemănare cu figura a 3-a din Călușerul modern.)

»Zbătuta« éráș se jôcă în cerc, bătând cu călcâile și umblând în vârful degetelor, dar fără a ajunge talpa la pământ.

Asemenea se jôcă »Sărita« în cerc unul după altul, dar nu prinși, bătând cu călcâile în pământ. (Aceste figuri încă séménă cu figurile din Călușer.)

Voind cineva a fi jucat sub sabia, — mai ales femeile pătîmînde — atunci o jôcă decomun voevodul singur jocul »ursul«, care éráș are asemănare cu una din figurile Călușerului. Când este gata jocul, vine blojul, ia pe voevod în șale (spate) și-l duce înaintea privitorilor. Aci voevodul voeșce să-l vëndă pe bloj, dar fiind fórte hîd, nu dă nimene pe el ce cere și așa rămâne nevëndut.

Alt joc, numit »cióra«, se jôcă numai de ceiuș singur, care face sărituri întocmai ca ciórele, de unde și numirea.

Pruncii bolnavi cari asemenea dorind părinții a fi jucați de căluceni, îi ia unul dintre ei în brațe și așa jôcă cu ei.

Apunând sórele, cărăbașii dicend de nou »jocul sórelui« jôcă toți, trecend pe sub sabia și ciocan. Apoi e oprit a jucă până în ôri mâne ôi.

Séra când se culcă, blojul îi bate pe unul fiecare cu ciocanul pe talpe de 3 ori, în contra apropiării celor haluite, ca să nu se apropie de dênșii; nici odată nu umblă singuri și totdeuna doi la un loc, cređendu-se că vędendu-i sfintele singuri, îi pocesc și de cele mai multe mor.

Dicăturile (cântecele), care le dic cărăbașii călucenilor, tot acelea le dice cărăbașul sfințelor.

Avend călucenii a umblă în restimpul de 11 ôile prin satele unde nu mai pot ajunge, trecend pe lângă vre o mocșandă (o aredicătură de pământ prin care se insémnă hotarul unei comune), jôcă toți în giurul ei de 3 ori. Voevodul slobode pistolul în ea, dând fuga fiecare »în cotro« (în tóte părțile), adunându-se ér în drumul mare. Acesta se practiséză pentru aceea, fiind că se crede, că tóte halele, vëlvele și pociturele petrec totdeuna la mocșandă și pentru ca ele să se sparie, se pocneșce pistolul.

Nainte de mâncare încă jôcă un joc, afară de bloj. La mâncare blojul, ținend biciul în mână și avend în cap clăbêțul, mânâncă. Ceialalți cu capetele descoperite. În decursul mâncării, blojul bătend cu

coderișcea biciului în pământ, călucenii trebuie să deesemn, că sînt trezi și că nu lipseșce nime dintre ei, cređendu-se, că călucenii sînt toți dați în séma și grigea lui.

Trecend cele 11 ôile (marția a 2-a sêptemână după Rusale), merg toți la o mocșandă nainte de resăritul sórelui, jucând de nou, dar pentru ultima ôră »jocul sórelui« de 3 ori, trecend toți pe sub sabia și ciocan și dicend, că de nu au păzit poruncile și jurământul depus la inceput, să péră de sabia și negiac (ciocan.) În decursul jocului, blojul ocolind asemenea mocșanda, dar nu jucând, o loveșce în continuu cu biciul, ér vâtavul, după ce a 3-a ôră o ocoleșce, pocneșce el pistolul în ea, la care pocnet al pistolului toți călucenii se resfiră în tóte părțile. Blojul inse rumpend biciul în doue, lasă acolo jumătate séu de multe ori întreg și plécă și dênșul. Dela acesta fugă — în care nu se mai opresc până acasă — se consideră de despărțiți.

Se adună éráș a 3-a ôi dela despărțire, — în care inse, de și întêlnindu-se, nu vorbesc — la un loc, împărțind banii căpêtați în restimpul jucării și care bani s'au păstrat la voevod, se depart de nou dar cu frica 'n sîn, pentru că mai totdeuna unul din ei se bolnăveșce, ba în cele mai multe casuri móre, cređendu-se, că miluitele își resbună asupra unuia pentru neținerea și neimplinirea cu acuratetă a jurământului depus.

Maidan, în ianuarie 1890.

Aurel Iana.

Univerzitatea Amicia e de aur. Cluj

— Comedie într'un act, de Evariste Carrance. —

(Urmare.)

Clara. Dar pe bărbatul meu, tată . . . te-am rugat să-l aduci acasă . . . Dta șcii că el face parte din o mulțime de societăți secrete, pe care guvernul le urmăreșce cu asprime; șcii că sînt îngrijită, că sînt nebună . . . și dta îmi vorbeșci de bani vechi, de care nu-mi pasă . . .

Durand. Cum, nu-ți pasă ? !

Clara. Uite-te, tată, bunul meu tată . . . respunde-mi . . .

Durand. Intr'adevăr, micuțo, am uitat sarcina ce mi-ai dat-o. Ce să fac ? Cât îndrăciții ceștia de bani antici îmi trec prin cap, nu mai șciu ce fac . . . Me duc îndêrêt . . . Am să trec pe la toți prietenii și am să țî-l aduc, — fii sigură !

Clara. Du-te, tată. Nu șciu de ce sînt îngrijită în astă diminetă. Leon s'a dus pré de cu vreme.

Durand. A ! ginerele meu este un spirit generos, dar e un adevêrat descreierat ; compromite tótă familia lui cu ideile sale pestrițe . . . Vorbeșce-mi de un om ca mine, care trăieșce în mijlocul dinarilor de aur, a bănușilor antici, a ducașilor de Milan, a galbenilor cu doue pajuri, a firfiricilor cu cap de leu, cu sóre . . .

Clara. Ah Dómne !

Durand. Tu întelegi că pasiunea acesta nu face reu nimenuia, că nu pricinueșce nici nu necaz, atât mie cât și vecinilor . . . din contra ! toți simțesc o mare plăcere când le arăt colecțiunea mea, — îi înveseleșce pe toți povestindu-le istoria acestor stranie monede, care ne aminteșce tot trecutul . . .

Clara. Te rog, tată . . . Timpul trece și Leon nu mai vine.

Durand. Atunci me duc, — și în curênd o să revin ! Adio, fiica mea. (Ese.)

Scena V.

Clara. (Singură.)

In sfârșit s'a dus! Credeam că n'are să mai plece. Sînt grozav de ingrigită... De nu i s'ar fi întemplat nimica! O! e o natură așa de măreță, așa de generoasă, așa de sbucnitore!

Scena VI.

Durand. (Intredeschide ușa.)

Eu plec... dar contele Herman, vecinul teu, are să fie furios când va afla... Colecțiunea lui a ramas pe jos, pe lângă ceea a mea. El n'are nici o raritate alta decât dinari de ai lui Carol IX... (Clara face o mișcare de nerăbdare.) Etă, me duc! me duc!

Scena VII.

Clara. (Singură.)

Oh! me innăduș! Nu știu ce lucru straniu simțesc, numai lui Leon să nu i se întemple vre un reu!.. ce nebunie!.. n'a mers el de decă de ori in acele adunări!.. Dar esaltarea lui me zdrobește, el nu se teme de nimic, și eu, mi-i frică de toate. — Articolele lui sînt scrise cu foc și fac să nască in sufletul poporului furia și resbunarea! — O Dōmne, nu se înșelă el ore?

Scena VIII.

Clara, Leon.

Leon. Eu sînt! Trăiescă Francia! Trăiescă republica!

Clara. (Il imbrătoșeză.) O, iubitul meu! dec'ai ști cât eram de ingrigită!

Leon. Și de ce?

Clara. Trăim in niște timpuri așa de stranii, — și te iubesc atât...

Leon. Buna mea Clară!.. dar, ia spune-mi ce nevoie aveai să te ingrijești așa?

Clara. Aveam o mare greutate in suflet. Dar etă-te, nu me mai tem de nimica; — dar trebuie să-ți spun că tatăl meu te caută peste tot locul.

Leon. Cum se pōte! Trebuie să trimitem după el.

Clara. Nu dragă, sînt sigură că el se va oprī in drum, indată ce va găsi vre o medalie sēu vr'un ban curios.

Leon. Tocmai! eu n'am uitat pe bunul nostru tată; inchipuește-ți că am găsit la un anticvar un franc de aur ce a fost bătut de Sfântul-Louis, și din cari nu există decăt trei bucăți in Europa! Numismatul nostru are să credă că e o minune!

Clara. Voi să-ți mai spun că in lipsa ta am primit o multime de visite.

Leon. Așă dar, nu ți-a fost pré urit?

Clara. A, reule!.. Cređi că pot fi fericită de parte de tine, care preferi cluburile și intrunirile politice in locul soțiōrei tale?

Leon. Tēra, Claro, onōrea, datorīa! Șciū bine că, decă mi-aș da sufletul pentru tine, aș da și viețami pentru tēra...

Clara. Da, știu că ești o natură mare și generoasă, Leon, dar me tem ca să nu treci peste scopul teu, in loc de a-l atinge. Poporul pré zdruncinat, pōte deodată să se ridice ca un singur om, să rescumpere cu prețul sângelui toate libertățile sale, și după ce a fost victimă, el pōte să se prefacă in calău.

Leon. Acēsta e datorīa lui. Lumea veche se sfarămă, vechiele societăți se acufund, in mijlocul ruinelor, libertatea se innalță tineră și strălucitōre! La ce ar slugi să liniștim sufletele, la ce ne-ar slugi să așteptăm!.. Trebuie să biruim sēu să murim, tre-

bue să nimicim trecutul; — să distrugem privilegiile, să trezim toate pasiunile nobile.

Clara. Dar tocmai pasiunile rele se ridie...

Leon. Poporul nu e nici odată reu, — instituțiunile nōstre vițiōse l'au perdut; — trebuie să-l moralisăm, să-i dăm trēpta ce trebuie să ocupe intr'o mare națiune, și, decă trebuie sange pentru acēsta, botezul va fi și mai bun.

Clara. O! nu te infuriā așă, — me infricoșezi! Decă te-ar arestā?...

Leon. Nu vor îndrăzni! Sînt destul de puternic, și condeul meu prețuește cât o sabie. Au din toate părțile lumea nu se trezește? Au tinera Americă nu suride ea cu mândrie când vede pe bētrāna Europă desbarāndu-se de șatrapii sei?... Aide, mult iubita mea, ora renașcerii va sună!.. și in țiuva aceea, vai de cei vinovați, — căci poporul își va face o grabnică și bună dreptate.

Clara. O țērā regenerată nu trebuie să-și resbune; trebuie să intrunescă la sinu-i pe cei ce se reslătesc.

Leon. Cu neputință! — acești susțitōri ai vechielor monarchii sînt dușmanii nestrāmutați ai progresului! Stafie fatală a republicei, ei nu se vor indreptă nici odată, — ei iubesc pe regi ai căror curtesani injosiți sînt, și ne tratēză de mișei, pentru că le đicem cu o cruđime republicană: Nu! poporul nu este o vită de jug care trebuie vecinic să se indōie inaintea vōstră!.. Drepturile vōstre sînt deopotrivă! Sînteți de-o potrivă inaintea omēnilor, precum sînteți de-o potrivă inaintea lui Dđeu!

Clara. Te ințeleg, amicul meu, — dar îți mai spun odată, me tem, și nu pot să gāndesc fără a tremurā, la numeroșele arestări ce se fac de guvern.

Leon. Destulă politică, Claro. Tu șci că eu nu sînt uitit ca banul nostru tată; — povestește-mi dar visitele tale de ađi diminēță. (Se pun pe scaune.)

Clara. Tocmai. Mai intēi vecinul nostru; contele Herman a venit ca să-și iee adio dela noi, căci plēcă la Paris.

Leon. Ha! ha! și el e un deputat cu miros de trandafir, un republican care s'ar multāmi cu o monarchie liberală!.. ca și când o monarchie ar putē să fie vreodată liberală! Cu toate astea e un cap bun, unul din cele mai bune spirite din timpul nostru... A! decă toți deputații ar fi ca dēnsul...

Clara. Dar n'am sfērșit cu politica?

Leon. E adevērat, — dar ii așă de greu de a vorbi fără să ne ocupām cătuș de puțin... Uite, draga mea, să vedem a doua visită...

Scena IX.

Aceiași și Elena.

Elena. Domnișōra Elena Visconti!

Leon. Ce fel?!

Elena. Ei! Cum ve mai aflați? Fōrte bine, nu-i așă, — și tu draga mea, ești mirată, vedēndu-me că m'am intors după 20 minute de lipsă?... Am intēlnit in drum pe directorul dela operă. Voi cāntā māni in loc de ađi. Așă dar, etă-me indērēt!

Leon. Toate gazetele v'au anunțat sosirea, și eu nu credeam...

Elena. Cum, republicanule ce ești! Citești dar și cronicile teatrale?

Leon. Ore teatrul nu e o mică republică, unde opiniunile cele mai inversunate se inșiră? ore artiștii nu sînt ei copiii libertății? Au cei ce merg cu azurul in ochi, cu amorul in inimă, cu poesia in suflet, — nu voesc ei să trăiescă liberi sub sōrele cel mare al bunului Dumnezeu?

(Va urmā.)

N. A. Bogdan.

Din ziua de ați.

— Poem in prosă. —

Când gingașe doruri, ce — abia încolțit-au în inima ta, le veți spulberate ca frunzele 'n vânt, — un prieten iubit e 'ntreaga comoră.

Și trist eram, căci visuri cu aripi d'aurite, ce blând se 'nfrîpau, toptu-s'au deodată ca fulgul cel de nevă, lăsând în a lor urmă ruine reslătite de amintiri duiose, ce mult m'au încântat.

Cuvinte mângăioase ținut-am ca să caut la un amic iubit. Căci ne-am pierdut adesea în dulcea amintire despre trecute vremi.

— Loviri fără de sémă, ce sôrtea îți mësoră, incetul cu incetul se pierd, se risipesc, când graiul scump de prieten la înima-ți străbate; — ér sufletul îți creșce, s'aventă 'n nalte plaiuri, ce nu-s decât în vis.

Pe prietenu-mi scump mie, îl aflu dus pe gânduri, ér casa-i altă-dată mult veselă de cânturi, ce deci de păsëruice le îngănu în chor, — acum o aflu tristă, tăcută ca mormântul.

De-o crudă presimțire adânc pëtruns întreb eu: — De unde-acești nori negri pe fruntea ta curată?

— Știu, frate! — el îmi dîce — mi-ai dat do-veți o mie, că ori și ce durere, ce înima-mi repune, în sufletu-ți de prieten își află viu rësunset. Ah! află dar c'amarul, ce veți, că me munceșce, e cugetul, că 'n lume am fost un crud tiran.

» Ținut-am în sclăvie mii paseri sburătore și cântul lor de jale simțirea-mi îmbetă; — în minte făr' să-mi vină, că sînt călăul aspru atător mici ființe, ce 'n veci nu mi-au greșit.

» O pasere iubită — cea mai galbină la clonț — scăpat-a făr' de veste din mica-i închisore. Trei zile pribegit-a pe câmpuri și prin codri, dar' nu-și află repaus. În astă diminetă o aflu de-abia vie sub palținu-mi pletos. Cu înima duiosă mereu am urmărit-o, cum blândul ei resuflu din ce în ce-i mai rar și 'n ochii-i stinși acuma cetiam muștrări amare.

» Ani trei de închisore destul i-a fost sërmana, ca tôte-ale ei simțuri pe veci să se corumpă și codrul făr' de margini și câmpul cu miresme să-i fie loc străin.

» Rănit până la suflet, am dat drumul la tôte, tiran să nu mai fiu, căci vietă 'n libertate — ved — cere istețime și inime bărbate, ce sclavilor lipsesc...

» Dela a mierlii sôrte îmi sboră mie gândul la nêmul meu iubit și-mi vine-amar să blastem!..

» Ani trei de libertate — de-ar fi s'o arđă para! — corumpe-ne-a cu totul virtuțile străbune....

*

De-atunci ades me cuget ani trei cât pot să fie în negurile vremii, la nêmul ce vedut-a, cum roiuri făr' de sémă de aprige popore s'au stîns ca o schințee, pe când el odrășleșce...?!

Și înima-mi șopteșce cuvinte mângăioșe: Ani trei sînt deci de vécuri! Mereu ne-o spune acêsta un vechiu proverb român, ce dîce:

» Apa trece, ér pietrile remân!..

Decembre, 1887.

Gr. Sima al lui Ión.

Scrisore din Cernăuți.

Balul societății Bucovina. Sora lui Eminescu.

Anul acesta este fôrte norocos pentru Românii din Bucovina. Gândiam la petrecerile din carnaval. Anul trecut am avut doue societăți academice române în Cernăuți: Junimea și Bucovina. Amêndoue ne-au onorat cu arangiări de baluri, întărind astfel prestigiul național român în țeră. De altmintrelea aveam dela 1875 până acú numai un bal românesc și până la 1875 nici unul, căci la noi lucră încă numai tineretul. De balul Junimii v'am scris mai înainte, acum ve relatez de balul Bucovinei.

Societatea academică română »Bucovina« arangia balul ei în sala spațioșă și frumoșă a societății de gimnastică. Multă lume a fost aci adunată și eră greu de dansat în sală de imbulzela mare. Mai multe domnișore au venit în costum național. Dintêiașdată am vedut și pe un tiner în costum de munte, ce-i ședea fôrte bine.

Sala a fost fôrte frumos decorată. Scuturi cu emblemele țerii, cap de bou cu stele infrumusețiau pãreții salei. Mai ales atrăgeau privirile ôșpeților emblemele societății academice Bucovina. Deasupra a patru săbii încrucișate se află o figură în armatură cavalerescă din evul mediu.

Jocul se inaugură cu hora de cătră dl dr. Stefan Cocinski cu dómna Simighinovi, soția dlui dr. Eugeniu Simighinovi, secretar al comitetului țerii. Musica eră cea a regimentului bucovinean nr. 41.

Dintre domni am observat pe dl Vasile Morariu, secretar la tribunalul din Cernăuți, dr. med. Turcan cu amabila sa soție dna Maria, dl P. Vorobchievici, protopop și paroc din Cuciurmare, dl Dionisiu Voronca, ampioiat la telegraful de aicia, cu soția sa, Zacharia Voronca, paroc în Michalcea, cu amabila sa soție, originară din Botoșani în România.

Petrecerea a fost fôrte animată și tocmai dorile dojeniau pe ôșpeți la dusul acasă.

*

Sora nemuritorului poet român Mihaiu Eminescu, dómna Aglaia Droglî, născută Eminovici, a trecut în ajunul căsătoriei ei cu dl de Gareis, locotenent la armata teritorială, la religia romano-catholică.

Dionisu O. Olinescu.

Jertfa.

— Veți ilustraținea din nr. acesta. —

În natură tôte ființele viue pörtă luptă, lupta acêsta este pentru esistență. O astfel de luptă înfășoșeză și ilustraținea din nr. acesta.

Jertfa zace colo jos pe pãmênt și paserile carnivore, care au un miros escelent, simțesc din depãrtare că este ceva pe ce se pot împãrți. Sboră dară tôte acolo. Inse nu pentru ca să-și facă parte frățeșce, ci să se lupte fiecare să aibă singurã jertfa ce le-a căđut ca din senin. Și lupta începe grozav. Multe pier în aceste lupte.

Șacalii simțind mirosul bun, asemenea vin acolo, dar nu cuteză să se apropie, ci pândesc numai momentul când să pótã apucã și ei câte ceva, pentru care apoi începe lupta între ei.

Ce multă asemênare este între firea animalelor și a ômenilor... Pretotindenii lupta pentru esistență!

Pretotindenii invidie, ură și vrajbă pentru întereșe materiale, pentru un — os de ros.

I. H.

Literatură și arte.

Șoiri literare. *Poetul Șerbănescu* va pune în curând sub presă un volum de poezii. — *Scrierile lui Creangă* vor apărea peste patru săptămâni în trei volume. — *Dl Ion Gherea*, eminentul critic din Iași, a început să-și publice criticile; colecțiunea întrăgă va fi de trei volume. — *Dșora Elena Văcărescu*, domnișoră de onoare pe lângă regina României, va publica de curând un nou volum de poezii în limba franceză. — *Din scrierile Iuliei Hașdeu* în curând va eși volumul al patrulea.

Istoria Transilvaniei de G. Barițiu. A apărut zilele acestea volumul al doilea din: »Părți alese din Istoria Transilvaniei, pe două sute de ani din urmă«, de dl George Barițiu. Acest volum, de și cuprinde istoria numai a 12 ani, adică dela 1848 până la 1860, are estensiunea volumului prim, de 51 côle. Pe lângă citate numeroase în text, s'a adăos la călcăiul opului și câteva documente din cele mai importante și mai instructive, mai toate scôse după originale. Prețul acestui volum este: legat ușor 4 fl. 50 cr., legat tare 5 fl. Volumul al treilea va urma după ce învățatul autor își va scôte speșele de tipar avute pân' acuma. Acel volum se va ocupa cu restimpul dela 1860 până la 1883.

Poesii postume de Eminescu. În nr. cel mai nou al »Convorbirilor Literare« cetim două poezii postume de Eminescu. Un sonet și alta intitulată »Dalila.« Acesta din urmă este o variantă mai completă a poeziei cu același titlu, ce o reproducem și noi spre finele anului trecut. Sonetul îl reproducem în fruntea numărului de acuma al foii noastre.

Scrieri noue de Alecsandri Dl V. Alecsandri, care se află greu bolnav la Paris, merge mai bine. Dsa, ne spune »Românul«, are mai multe manuscrise prețioșe, pe care le va da în curând publicității. Dorim ca șcirea acesta să se realizeze cât mai curând.

Teatru de Băloiu. Sub acest titlu a publicat de curând la București dl D. Teleor un volum ce conține mai multe comedii, piese scurte, farse etc. Recomandăm volumul acesta atențiunii diletanților nostri, cari caută piese originale.

Reviste și diare. *Dl D. Teleor* a luat direcțiunea revistei »Generația Viitoare«, schimbându-i titlul în »Generația Nouă.« — *Gazeta Craiovei*, un nou diar politic, a apărut la Craiova și va eși de trei ori pe săptămână sub direcțiunea dlor I. Peruvian și N. P. Guran. — *Gazeta Boșie* a apărut la Focșani. — *Unirea liberală* apare de două ori pe săptămână la Craiova. — *Fântâna Blandusiei*, format mare, a încetat din lipsa de abonați, după ce revista cu același nume, dar în format mai mic, încetase mai de mult.

Teatru și muzică.

Concert și teatru în Cacova. Reuniunea română de cântări din Cacova, de lângă Oravița, a dat la 8/20 februarie, în sala ospetăriei de acolo, concert și teatru, cu programa: I. Concertul. 1. »Marșul economilor« de C. G. Porumbescu; 2. »Tricolorul« de C. G. Porumbescu; 3. »Cisla«, operetă comică de C. G. Porumbescu. II. Teatru. »Ruga dela Chiseteu«, comedie populară într'un act, cu cântece și joc de Iosif Vulcan. Personele: Ioan Ursuț, S. Stanimir; Raveca, soția lui a doua, F. Minda; Parascheva, fiica lui, C. Mersia; Trăila Coșteian, fecior holțeu, M. Firca; Achim Ghiju, prietenul lui, I. Treicu; Efta Marcu, plugar, I. Ciorogariu; Rusalina, nevêsta lui, R. Mersia; Costa Hêrșu, insurățel, I. Nedelcu; Gruia Goruian, cismar, I. Cioloca; Șloim, precupeț de tîrg,

P. Firca; Lica Sica, plăeș, G. Treicu; Chira Crăciun, conducătorul corului, I. Treicu; Chinesul, M. Bordan; Un turtar, I. Oprian; Un covrigar, I. Lazar. Coriști, coriște, popor. După producțiune urmă joc. Venitul fu destinat în favorul corului vocal de acolo.

Concert în Cluș. Junimea română din Cluș a arangiat acolo la 20 februarie un concert, cu următoarea programă: G. Dima: Uite mamă, quartet executat de corul junimei; Raff: »Valse de Juliette« de Gounod, piano solo de dșora Ana Pop; Verdi: Arie din opera »Ballo in maschera«, cântată de dl Nicolae Popovici; Wieniawski: »Grand morçeau de concert« adagio élegique, polonaise violină și pian, de dșorele Sidonia și Ana Pop; G. Dima: »Cântec de tîmnă«, P. Tosti: »Vorrei morire« și G. Stefanescu: »Mândrulița dela munte« cântate de dl Nicolae Popovici; G. Dima: »Hai în horă« quartet executat de corul junimei.

Concert și teatru 'n Petrovoselo. Reuniunea română gr. or. de cântări din Nicolinț a dat la 4/16 l. c. un concert și teatru la Petrovoselo. S'a cântat piesele: Dia de serbătoare, de Rașan; Cântec vîntoresc, de Flondor; Simptόμεle de amortîre, de Flechtenmacher; Nu-me-uită, de Racovița; Cântec bachanal, de Vorobchievici. Apoi se jucă piesa: »Cinel-Cinel« de V. Alecsandri, în care jucară dșorele L. Ciulin, E. Lungu, C. Lungu și dnii I. Mangiu, Fr. Boronca.

Stagiune de primăveră 'n Iași. Cetim în Românul, că dna Aristița Romanescu, însoțită de dl Grigore Manolescu, se vor duce pe la finele acestei luni la Iași, spre a organiza acolo o stagiune de primăveră. Repertoriul va conține cele mai noue piese, jucate cu succes pe scena Teatrului Național din București.

Corurile de plugari și 'n carnevalul acesta au dat mai pretotindeni concerte și petreceri. Este de dorit ca ele să ne înșciințeze despre toate mișcările lor, ca astfel în fîia noastră să se vedă ca prin o oglindă totă activitatea lor. De curând s'a înființat un cor nou la Broșteni, instruat prin dl Iosif Panțu din Mercina.

Ce e nou?

Hymen. *Dl Nicolae Moșcu*, sublocotenent de Roșiori, fiul dlui Tache Moșcu, fostul deputat și senator al Gorjului, la 25 ianuarie (6 februarie) s'a logodit cu dșora Zoe Dunca, fiica dlui general Iulius Dunca, comandantul diviziei active din Dobrogea. — *Dl Dumitru Lăpêdat*, învățator în Seliște, la 9 februarie n. s'a cununat cu dșora Paraschiva B. Criștiu în Seliște.

Academia Română se mută. În bugetul ministerului instrucției publice din România s'a prevêdut suma de 15,000 lei noi, pentru a se plăti chiria localului Academiei Române. Cu începerea dela Sf. Gheorghe viitor Academia se va mută în alt local.

Institute de credit. *Timișana*, condusă escelent de dl director Emanuil Ugarian, face progrese imbucurătoare. Din bilanțul ce-l vedem publicat, aflăm, că profitul curat al anului trecut a fost 11,311 fl. 7 cr. Capitalul de fondare e 50,000 fl. Adunarea generală se va ține la 3 martie n. — *Bistrițana* din Bistrița va ține a doua a sa adunare generală la 11 martie; directorul institutului e dl Gavriil Manu. — *Mureșana* va ține adunarea sa generală la sediul seu în Reghin la 15 martie n.

Neorolôge. *Contele Iuliu Andrassy*, fost ministru-president al Ungariei, fost ministru de esterne al Austro-Ungariei, unul din cei mai distinși bărbați de

stat ai monarhiei, a încetat din viață la Volosca, la 18 l. c. în etate de 67 ani. Ceremonialul înmormântării s'a seversit în Budapesta, la 21 l. c., cu pompă strălucită. Apoi cadavrul fu transportat la moșia-sa Terebeș, unde s'a aședat în cripta familiară. Ministrul-president Tisza a propus dieiei un proiect de lege pentru ca să se ridice defunctului o statuă pe spesele țării. — *Zeresia Pop n. Barna*, soția dlui Ioan Pap, paroc de Odoreu, protopop on. și asesor consistorial, a încetat din viață la 10 febr. în etate de 75 ani. — *Carolina Vițan*, n. Radulca, soția dlui Simeon Vițan, comerciant și jude comunal în Slatina (Caraș-Severin) a reposat în 8 februarie st. n. în etate de 27 ani. — *Petru Tintariu*, comerciant în Petrovosele, a murit în etate de 37 ani.

Carneval.

Picnicul românesc din Oradea-mare, arangiat de tinerimea română de-aici, la 6/18 l. c., a reușit foarte bine. Convenirea socială, melodile și dansurile naționale, electrisară toate spiritele și o veselie generală domni totă noptea, încât petrecerea se încheiă abia dimineața la 6 ore. Dintre damele din Orade și din giur luară parte dōmnele: Bozintan din Nogiorid, Buna. Ciōra, Costin, Carolina Erdélyi, Grama, Kiss, Lazar, Mureșan, Păcala, Pal, Rednic, Aurelia Vulcan, Maria Zigre și domnișorele: Maria Bibescu din Tîlăgd, Iléna Bozintan din Nogiorid, Luisa Bota din Giriș, Ana Ciōra, Matilda Grama, Maria Kerezsi, Rosa Leucuța, Maria Marcus, Gizela Zigre, Maria Zigre în costum național.

✓ **Balul din Blaș**. Cu mirare sfērșii de resoit numărul din urmă al »Familiei«, vedēnd că nu s'a făcut nici un raport cât de cât despre acest bal, de care, — ca să me exprim poporal — nu s'a pomenit de multă vreme. De aceea fie-mi permis să ȃic vre o câteva cuvinte referitoare la el. Și nici nu e mirare, decă vom consideră, că acest bal, pentru ajutorarea studenților sāraci în cas de bolă, care e cel mai cercetat și mai frumos bal din câte se fac în orașul nostru, nu s'a ținut acum de doi ani, din cauza doliului întregii țeri pentru decederea prințului moștenitor Rudolf. Și ca și cum ar voi să se resbune de asta, deja la 9 ore publicul se adunase în mare număr, așa încât pe la 10 ore balul eră în totă întregimea sa, toți cari avură de cuget veniră până la aceea oră. Jocurile decursēră cu mare insuflețire până dimineața la 5 ore. Durere numai, că din pricina micimei sălii căldura eră grozavă și imbulzela neșpusă. Tot din această cauză jocurile mari ca »Romanu« și »Quadriulul« se jucară tot în 2 colōne de câte 40 pārechi. Iși pōte inchipui ori cine necasul ce îl aveau jucătorii la dansurile mai mici, când voi spune că poeticul vals nu s'a jucat decăt de douē ori și și atunci de abia puteai face 5 întorsēturi fără a nu fi lovit de cineva. Să sperăm înse că acest malheur va fi delăturat pe anul viitor când acest bal se va ținē în marea sală a pavilionului de gimnastică. În paușă studenții esecutară jocurile poporale »Călușerul« și »Batuta« cu multă desteritate. Din cununa frumoșă de dame și domnișore cari luară parte, voi însēmna pe următorele, pe cari le mai găsesc în minte: Dnele Elena Moldovan, Cleopatra Brēndușan, Cornelia Deac, Rosa Solomon, Mariți Vlassa, Amalia Grama, Amalia Papiu, Maria Radu (în costum dela Sēliște), Camila Pop, Valeria Uilacan, Maria Turcu, Lucreția Viciu, Otilia Murēșan, Mariți Ungorean, Elena Nestor, Dobo din Orăștie (în costum), Moldovan din Cergău, Handrea din Mănărade, Irma Pop din Fărăgău, Matilda Nistor din Veza, dnele Bian din Făget,

dna George Pop, Enyedi, Daniel etc. Er dintre domnișore: Letiția Moldovan, Ida și Elena Csato, Virginia Solomon, Livia Moldovan din Cergău, Claudia Pop din Galda (în costum național), Melania Brēndușan, Leontina Bian din Făget, Natalia Raț, Claudia și Luiza Viciu din Nirășteu (în costum), Gizela și Mariți Turcu, Aurelia Solomon, Aurelia Lupan (în costum), Ida Handrea, Mariți și Aurelia Bariț (în costum), Eugenia Ianza, Veronica Paloș și altele pentru cari să fiu scusat că nu le-am amintit, fiind că nu le-am cunoscut. A fost bătētor la ochi impregiurarea aceea, că la acest bal au luat parte de astă-dată toate familiile maghiare din loc, și după cum s'au esprimat ēnșși s'au petrecut de minune; și acesta cu atât mai vētos a fost de mirat, cu cât la balul lor, ce se ținuse puțin mai înainte n'a luat parte nici un român... În sēra balului a încurs aprōpe la 150 fl. Mai am o observare și apoi gat: În locul toaletelor elegante și frumoșe, — cât numai se pōte intipui, ore n'ar fi stat tot atât de bine frumosul nostru costum național?... — *Balistul*.

✓ **Balul casinei române din Beinș**, care este încă un oaz românesc neatăcat pān' acuma, s'a ținut în ȃiua avisată, adecă: la 15 febr. a. c. Petrecerea s'a început punct la 9 ore cu naționalul nostru dans: »Ardeleana.« Sub durata paușei s'a jucat »Bătuta« și »Călușerul.« Publicul întreg a erupt în vivate și aplause, când se iviră bravii călușeri în frunte cu isteșul lor vātav; chiar și confrății nostri maghiari au fost silți a admiră acest salt eminenter românesc. Dispoșiția a fost cea mai bună până 'n ȃori, când pārsirām acest loc plin de atâtea dulci suveniruri. Putem fi mândri, că ni-a succés așa bine acest bal, acum între circumstanțele de aȃi, când pōte fi cestiune penibilă pentru unii, cari cutēză a cercetă conveniri de aceste cu caracter pur românesc. Noi nu ne temem înse, — și eu cred — pe câtă vreme vom fi franci, mândri de nēm̃ul al cārui fii sūntem, și vom fi solidari în toate întreprinderile nōstre: pe lângă toate încercările — nu va perī românul, căci șciut este: »apa trece, dar pietrele rēmān!« Din frumoșă cunună de dame am vēȃut acolo pe dōmnele: Antal, Belēnyesi, Bogdan, Crișan, Cașolțan, Fabricius, Ignat, Jakó, Indreiu, Kovacsik, Mureșan, Pap, Simai, Thury, Vaida; și pe domnișorele: Florica, Maria și Silvia Antal, Maria Buder, Ana Bogdan, Eugenia Cornea, Antonia Csomor, Maria Dringău, Fanny Köhler, Maria Simai, Emma Stigliț, Maria Zelencsik. — *Sever*.

✓ **Societatea domnișorelor române din Lugoș** va arangia aȃi sâmbătă la 10/22 februarie o serata cu dans, împreunată cu concert și tombola, în sala Reuniunii române de lectură din otelul »Concordia.« Venitul curat este destinat pentru înființarea Reuniunii femeilor române din Lugoș. Ofertele maritimōse sūnt a se trimite la adresa: dșōra Cornelia Ianculescu în Lugoș.

✓ **Balul mascat din Brașov**, dat la 1/13 l. c. de Reuniunea femeilor române din Brașov și Săcele, pentru ajutorarea vēduvelor sārache, precum aflām din »Gazeta Tr.«, a fost una din petrecerile cele mai reușite. Peste tot, în toaleta damelor predominant a fost drăgălașul și frumosul costum național. Până și unele din damele neromâne escelau în framosul nostru port național. Mase ce e drept au fost foarte puține, comitetul arangiator se vede, că a așteptat mai multe, din care cauză s'a tot amānat danțul până cătră mieșul nopții, lucru nu tocmai binevenit pentru publicul dānțator nemascat. Danțul dealtmintrelea, cu deosebire după paușă, a fost foarte animat și a durat până diminiētă.

✓ **Balul din Orăștie**, dat în sēra de 3/15 februarie, a reușit escelent, luând parte un public nume-

meros. Dintre dame au fost acolo dōmnele Anastasia Orbonaș, Victoria Erdélyi, Lucreția C. Olariu, Teresia Muntean, Sofia Baci, Sofia Torma, Șandor, Valeria Moldovan, Lazaroiu, Jetti Barcian și dșorele Elena Orbonaș, surorile Popovici din Hunedōra, Letiția Șandor, Ana Popovici.

Oglinda lumei.

Studentii romāni la Paris Dintre studenții romāni in medicinā dela Paris, vedem cu plăcere că mai mulți au fost atașați ca esteri pe la diferitele spitale, și anume: „La spitalul Pitié.” D. Tănăsescu (medicină.) D. Stoianovici (chirurgie.) „La spitalul Lariboisiere.” D. Staicovici (chirurgie.) „La spitalul Tenon.” D. Nanu (medicină.) D. Frumușanu (chirurgie.) „La spitalul St. Louis.” D. Duma (chirurgie.) „Copiii bolnavi.” D. I. Constantinescu (medicină.)

Emanciparea femeilor. Aderenții emancipării femeilor au serbat zilele acestea o nouă cucerire. Cucerirea au făcut-o la Bruselle, unde d'altfel nu pré se pun piedici emancipării femeilor. Eță cucerirea. Camera deputaților din Belgia a votat proiectul de lege prin care femeile sânt îngăduite să eserecitate și ele meseria de doctori. O parte din deputați ar fi voit să voteze dreptul d'a se face femeile și advocați. Majoritatea inse a respins propunerea.

Ghicitoare.

Am o casă 'n casa mea,
Tot să șeși să șeși in ea,
Căci la mine dimpreună
Tōte babele s'adună
Și dau drum poveștilor,
De te strici de risul lor.

Iți mai vin și a lor frați,
Pe cai smeii încălecați,
Niște sdraveni de voinici,
Ce 'n tot anul trec p'aici.
Inse cel ce-i întâlnește,
Dōmne! greu se bolnăvește.

Apoi in casă la mine,
Cine ore imi mai vine?
Vinu-mi doue surorile,
Māndre ca și doue stele,
Una-i albă bălăioră,
Alta-i brună negrișoră.

Emulez in hārnicie,
Care mai mare să fie.
Când e una, când e alta,
Nu se mai sfērșește cērta,
Eu cu farmecele mele,
Le asemenez pe ele.

Și-mi mai vin doue surori,
Ce de séră până 'n țori,
Iș dau mână se sărut,
Că d'un an nu s'au vĕđut
Și tot tainic iș șoptesc,
Ce-au pățit iș povestesc.

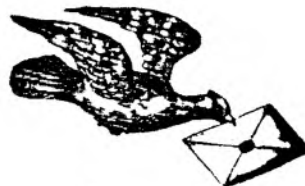
Apoi plāng cu dor cu jale
Și pornesc in a lor cale,
Una plĕcă și se duce,
Alta daruri ne aduce:

Ghiocei și viorele
Și cāntări de pāserele.

Șcirea tu? șcirea surată?
Șcirea să ghicești indată,
Cine-s eu cu casa mea,
Frați și babele din ea,
Cele patru surorile,
Cine ore or fi ele?

Maria Juica.

Poșta redacțiunii.

Versurile: P'un plaiu de munte, Păstorile, Māndra mea. Cātră o amantă, nu sânt — după cum sperezi — bune, ci rele, fōrte rele. Nu mai cerem din ele. Dar dĕcă ne vei trimite cāntece populare, intocmai cum le cāntă poporul, le vom publică cu plăcere.

Dșorei E. L. in T. Din nr. 23, anul 1889, nu mai avem nici un esemplar.

Rodna-vechie. S'a trimis tōte din cāte mai avem esemplare.

București. Pēna de vultur, O durere, O cugetare, nu le putem intrebuiță. Traducerea va eși.

In bat. Slab, fōrte slab.
Mōra de minciuni Acuș.

Picături de Maria-Zell pentru stomac, fōrte folositoare in tōte bōlele de stomac.

Vindĕcă: lipsa de apetit, slābiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acrĕla 'n gāt, gālbinaarea, grĕța, vĕrsarea, durerile de cap (dĕcă provin din stomac,) sgārciurile de stomac, incuetura, ingreunarea stomacului, hemoidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de inventiune, instructiune pentru intrebuițare 40 cr.; duplă 70 cr. Expedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, in Kremsier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imitĕză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlă trebuie să fie impachetată in hārtie roșie, provĕdută cu marca de sus și să aibă regulile de intrebuițare, mai observându-se, că este tipărită in imprimăria lui H. Gusek in Kremsier.

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se 'ntrebuițĕză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incuier, se falsifică mult. Cumpĕrătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremsier. Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Dĕcă banii se trimit inainte, se espedĕză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lĕcuri secrete. Descrierea se află in regulile de intrebuițare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vĕndare: in Oradea-mare la farmaciștii: E. Embei, Lud. Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; in Beretyó-Ujfalu la farm. Geza Tamásy, in Kis-Marja la farm. Fr. Gallasy; in Komádi la farm G. Scholtz; in Salonta la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky; in B. Diosig la I. Vaday. 19—43

Călindarul sĕptĕmānei.

Dua sĕpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dum. lāsatului de brānză	Ev. dela Matei c. 6, gl 4, a inv. 4.	res.	ap
Duminecā	11 Mart. Vlăssie	23 Serenus	6 51 5 35
Luni	12 Par. Meletie	24 Mathias	6 49 5 37
Marți	13 Cuv. Martinian	25 Victorin	6 47 5 39
Mercuri	14 Cuv. Aucsentie	26 Gland. Gotth.	6 45 5 40
Joi	15 Apost. Onisim	27 Leandru	6 43 5 41
Vineri	16 Mart. Pamfilie	28 Romanus	6 40 5 45
Sāmbătā	17 Mart. Teod. Tiron	1 Martie Albin	6 39 5 47

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hūgei in Oradea-mare.